

ARTICLE INFO

Received: 21st December 2022
Accepted: 28th December 2022
Online: 29th December 2022

KEY WORDS

Madaniyat, ziddiyat, fobiya, idrok, qadriyat, vahima, qo`rquv.

Madaniyat yodgorliklarini yo'q qilish va shaxsiy tahqirlash - ksenofobiya nuqtai nazaridan minimal zarar. Xenofobiya boshqa millatlarga nisbatan nafratni kuchaytiruvchi millatlararo ziddiyatlar, millatlararo farqlarga asoslangan inson boshqa odamni osongina yo'q qiladigan, axloqiy tonlardagi harakatini bo'yab olgan - har qanday insonda dushmanni tasvirlaydigan, poydevorsiz muayyan harakatlar uchun.

Diniy ksenofobiya

Fobiya har qanday shaklda - vahima qo'rquvi, odamlarni aqldan ozish va ahmoqona harakatlarga majbur qiladi, atrofdagi dunyoni noto'g'ri idrok qiladi. Olimlar tarixiy munosabatlar jarayonida - urushlar, urushlar, madaniy qadriyatlarni o'zgartirish, genetik ksenofobiya shakllanishi mumkin degan fikrni bildiradi. Psixologlar ksenofobiya yuqumli ekanligini aytishadi - boshqalarga osonlik bilan etkaziladi. Bunday davlatni eng ko'p

YOSHLARDA QO'RQUV TUSHUNCHALARINING KELIB CHIQISHI VA UNING TURLARI

Rasulova Nilufar Xolmurodovna

Toshkent viloyati Ohangaron tumani

40-umumiy o'rta ta'lim maktabi

Tarbiya fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7571974>

ABSTRACT

Ushbu maqolada ksenofobiya va uning har xil turlari haqida so'z yuritiladi. Ksenofobiya Birlashgan Millatlar Tashkilotining Bosh assambleyasi (BMT), tenglik sharoitida tan olinishni bekor qilish yoki kamaytirish maqsadiga yoki natijasiga ega bo'lgan irq, rang, nasab yoki milliy yoki etnik kelib chiqish sabablariga ko'ra har qanday farqlash, chiqarib tashlash, cheklash yoki imtiyozni taxmin qiladi, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy sohalarida yoki jamiyat hayotining boshqa har qanday sohalarida inson huquqlari va asosiy erkinliklari.

uchraydigan ksenofobiya turlariga ajratish qabul qilinadi:

irqiy;

diniy;

hududiy;

etnik kelib chiqishi;

uy xo'jaligi;

ijtimoiy.

Ksenofobiya ochiq ko'rinishda ifodalangan bo'lsa, odamlar yoki millatlar zarar ko'rishi mumkin bo'lgan noxush kurashdir. Ksenofobiya ham kam uchraydi:

Sexizm - boshqa jinsga nisbatan chidamsiz munosabatdir.

Ageism - yoshga qarab odamlarga nisbatan zo'ravonlik bilan javob.

Handikapizm - shaxsni jismoniy qobiliyatlarga ko'ra kamsitish - nogironlik.

Ksenofobiya va irqchilik

Odamning irqqa nisbatan alg'ov-dalg'ov tushunchasiga irqchilik deyiladi. Irqiy ksenofobiya - insonga qarshi qo'rquv va tajovuz, axloqiy bosim va haqorat,

insonning o'ziga xos teri rangi, dini, madaniy qadriyatlari, og'zaki nutqiga asoslangan milliy asosda tahqirlash. Tarixda odamlarni "yuksak" va "past" irqqlarga aylantirgan misollar mavjud, u erda millatning belgisi hukm chiqarilgan - inson vayron qilingan.

Ksenofobiya va ekstremizm

"Ekstremizm" so'zi frantsuzcha ildizlarga ega bo'lib, tarjimada bu - haddan tashqari, ya'ni mafkuraviy qarorlar va harakatlardagi chegarani belgilaydi. Chet elliklar uchun xavfli bo'lgan narsa - ksenofobiya haqidagi badiiy muammodir. Ijtimoiy mafkura jamiyatda madaniy va etnik qadriyatlarni yo'qotishdan qo'rqadi, ularni boshqa xalqlarning qadriyatlariga aralashish bilan bog'laydi - ma'lum bir mamlakatda odatiy bo'lmagan xatti-harakatlar normalariga nisbatan nafratni, umume'tirof etilgan dunyoqarashni anglatadi.

Ksenofobiya va shovinizm

Shovinizm - boshqa millatlardan ustunlik qilishning g'ayratli tuyg'usidir, ko'pincha boshqa millatlarga zulm qilishni oqlash uchun ilhomlantiruvchi, har xil irqqlarga va xalqlarga yoqmaslik uchun ilhomlantiradi. Ksenofobiya hissiyotlari shovinizm deb ataladi, radikal harakatlar manbai, boshqa xalqlarga qarshi - axloqiy zo'ravonlik uchun bahona, jismoniy yo'q qilish.

Ksenofobiya va millatchilik

Milliyetçilik - vatanga muhabbat, otabobolarining va zamondoshlarining etnik va madaniy qadriyatlarini, butun dunyo miqyosida yurtdoshlarimizning yutuqlari bilan faxrlanaman. Buzuq yoki soxta millatchilik - ksenofobiya namoyishlari, odamlarni rad etish va tajovuzkor xatti-harakatlarda namoyon bo'lgan axloqiy qadriyatlar, harakatlar. Inson boshqa odamni rad etadi va e'tibordan chetda

qoladi, hatto "begona" ning ustunligi bo'lsa ham, uning ijobiy fazilatlarini inkor qiladi, uning "o'z" xalqiga tegishli bo'lmaganligi sababli uning qadr-qimmatini ochiqdan-ochiq buzadi.

Milliyizm o'zining haqiqiy ifodasida boshqa xalqlarga, dinlarga nisbatan hurmatsizlik munosabatda emas. Millatchining maqsadi - tarixiy va madaniy qadriyatlarga, milliy an'analarga bo'lgan mehr-muhabbatdir. Xalqaro va konfessiyalararo do'stlik, bunday shaxs uchun - o'z xalqining qadriyatlarini va milliy sayyohlarini ifoda etish va ko'rsatishning bir usuli.

Bardoshlik va ksenofobiya

«Tolerantizm» atamasi chet elliklarga, xorijiy jamiyatga, noma'lum madaniy va axloqiy qadriyatlarga, ijtimoiy me'yorlarga mos keladigan munosabat sifatida tasvirlanishi mumkin. Har bir inson chetga nisbatan bag'rikenglik nuqtai nazaridan o'z chegarasiga ega. Yabanciofobi bilan shaxsiy kurash dushman sifatida emas, balki, raqib sifatida, bir xil masalalar bo'yicha umumiy fikrlarga ega bo'lgan boshqa bir vakil, umum qabul qilingan an'anaviy normalarga alohida yondashuvni anglatadi. Ksenofobiya insonni boshqa madaniyatga chidamli, tajovuzkorlik yoki hurmatsizlikka undashga undashi mumkin. Uning atrofida yashovchilarni dushmanlarga qarshi qaratilgan harakatlarga qarshilik ko'rsatish uchun boshqa odamga qarshi dushmanlik qo'rquvini keltirib chiqaradi. Ksenofoblar bir-biriga o'xshash odamlar va formalar guruhlarini topadi, ular bunday olomon bilan sabrli odam bilan bahslashmaydi. Xenofobi - qanday davolash mumkin?

Ksenofobiyaning jamiyatdagi tajovuzkor harakatining ildizi millatchilik, siyosiy qarashlar, ijtimoiy tengsizlikka olib kelishi mumkin. Ba'zi hollarda, kelib chiqishi sababi o'tmishdan salbiy xotiralar.

Bolalikda ma'lumot olish - boshqalar bilan muloqot qilish taqiqlanadi - begonalarga nisbatan salbiy munosabat paydo bo'lishi mumkin.

Psixologlar ksenofobi bilan ruhiy kasallik sifatida kurashishni tavsiya etadilar, inson boshqalarga nisbatan pozitsiyasini asossiz

deb bilishi kerak, u aloqalarni o'rnatish va etarlicha muloqot qilishni taqiqlaydi. Psixoterapevtik treninglar va tushuntirishlar suhbatdoshlar obsesif qo'rquvdan va begonalarga qarshi dushmanlik xurujidan xalos bo'lishga imkon beradi.

References:

1. Резолюция ГА ООН 1904 (XVIII) от 20 ноября 1963 г.
2. Commission on human rights. Fifty-third session (E / CN. 4 / 1997 / 71. 16 January 1997). Implementation of the Programme of Action for the Second Decade to Combat Racism and Racial Discrimination. A. A / CONF.189 / 5. II. 1
3. Рассел Б. История западной философии. Новосибирск. 1997. С. 393.
4. О состоянии прав человека в Европе. Док. 11202. 22 марта 2007 г.
5. О состоянии прав человека и демократии в Европе. О состоянии демократии в Европе. Док. 11203 203. 26 марта 2007 г. П. 30.
6. A digression: Origins of xenophobia in Denmark <http://randomplatitudes.blogspot.com/>
7. Буш одобрил операцию по дестабилизации Ирана <http://news.mail.ru/politics/1337182#>